

י"ז בתמוז – בין רצוי למצוי

א. משנה מסכת תענית פרק ד משנה ו

חמשה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז... בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות ובטל התמיד והובקעה העיר ושרף אפוסטמוס את התורה והעמיד צלם בהיכל...

ב. שמות פרק ג פסוק יב

וַיֹּאמֶר כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזָה לָךְ הָאוֹת כִּי אֶנֶכִּי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה:

ג. רש"י שמות פרק ג פסוק יב: 10

ושאלת מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים, דבר גדול יש לי על הוצאה זו, שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף שלושה חדשים שיצאו ממצרים.

ד. שמות פרק יט פסוק ה

וְעַתָּה אִם שְׁמוֹעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקוֹלִי וְשִׁמְרֹתֶם אֶת בְּרִיתִי וְהִיִּיתֶם לִי סֻגָּלָה מִכָּל הָעַמִּים כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ:

ה. סיפורי מעשיות - מעשה מאבדת בת מלך

ובסוף השנה ביום האחרון היה מתענה, ולא היה ישן ועמד והלך לשם. והיה רואה אילן, ועליו גדלים תפוחים נאים מאד. והיה מתאוה לעיניו מאד, ועמד ואכל משם, ותכף שאכל התפוח, נפל וחספו שנה, והיה ישן זמן מרובה מאד. והיה המשרת מנער אותו, ולא היה נעור כלל. אחר כך הקיץ משנתו ושאל להמשרת: היכן אני בעולם? וספר לו המעשה. (הינו המשרת ספר להשני למלך המעשה ואמר לו) שאתה ישן זמן מרובה מאד זה כמה שנים, ואני הייתי מתפרנס מהפרות. והיה מצער עצמו מאד:

והלך לשם ומצא אותה. והיתה מצטערת לפניו מאד, כי אלו באת באותו היום, היית מוציא אותי מכאן, ובשביל יום אחד אבדת. אמנם שלא לאכל הוא דבר קשה מאד, בפרט ביום האחרון, אז מתגבר היצר הרע מאד. (הינו שהבת מלך אמרה לו, שעתה תקל עליו האזהרה ולא יהיה מוזהר שלא לאכל, כי הוא דבר קשה לעמד בו וכו') בכך תשוב לבחר לך מקום, ותשב גם כן שנה, כנ"ל, וביום האחרון תהיה רשאי לאכל, רק שלא תישן ולא תשתה יין כדי שלא תישן, כי העקר הוא השנה. והלך ועשה כן:

ביום האחרון היה הולך לשם וראה מעין הולך והמראה אדם והריח של יין. ושאל את המשרת: הראית שזה מעין, וראוי שיהיה בו מים והמראה אדמומית והריח של יין? והלך וטעם מהמעין. ונפל וישן מיד כמה שנים עד שבעים שנה, והיו הולכין חילות רבות עם השיך להם, מה שנוסע אחריהם (שקורין אובאזין) והמשרת הטמין עצמו מחמת החילות. אחר כך הלכה מרכבה ועגלות צב, ושם ישבה הבת מלך. ועמדה שם אצלו, וירדה וישבה אצלו והכירה אותו. והיתה מנערת אותו מאד, ולא ננער. והתחילה לקבל עליו אשר כמה וכמה יגיעות וטרחות גדולות מאד שהיו לו זה כמה וכמה שנים כדי להוציא אותו, ובשביל אותו היום שהיה יכול להוציאני ואבדו, והיתה בוכה מאד על זה, כי יש רחמנות גדול עליו ועלי, שכל כך זמן שאני כאן, ואיני יכול לצאת....

ו. סיפורי מעשיות - מעשה מאבדת בת מלך

אחר-כך הציצה המלכה וראתה אחד ששוכב בזוית, והכירה אותו. ועמדה מכיסאה והלכה לשם ונגעה בו ושאלה אותו: -

האתה מכיר אותי? השיב לה: הן, אני מכיר אותך; את היא בת המלך שנאבדה. שאל אותה: איך באת לכאן? והשיבה: באשר שאבי המלך נזרק מפיו הדבור ההוא, וכאן, המקום הזה, הוא לא טוב. וסיפר לה, שאביה מצטער מאוד, ושהוא מבקשה כמה שנים. שאל אותה: איך אני יכול להוציא אותך? אמרה לו: אי-אפשר לך להוציא אותי, כי אם כשתבחר מקום, ותשב שם שנה אחת, וכל השנה תתגעגע אחרי להוציא אותי, ובכל זמן שיהיה לך פנאי, תהיה רק מתגעגע ומבקש ומצפה להוציא אותי, ותתענה, וביום האחרון מהשנה תתענה ולא תישן מעת לעת.

ז. תהלים פרק כד פסוק ג - ז

מִי יַעֲלֶה בְּהָר יִקְוֶה וּמִי יָקוּם בְּמָקוֹם קָדְשׁוֹ: נָקִי כַפָּיִם וּבֵר לִבָּב אֲשֶׁר לֹא נִשְׂא לַשָּׁוְא נִפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמַרְקָה: יִשְׂא בִרְכָה מֵאֵת יִקְוֶה וַיַּדְקָה מַאֲלָהִי יִשְׁעוֹ: זֶה דֹּר דִּרְשָׁיו מִבִּקְשֵׁי כְּנִיד יַעֲקֹב סֵלָה: שָׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנֵּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹאוּ מִלֶּךְ הַכְּבוֹד: